

Zahvale

Ova je knjiga, kao što ste mogli pretpostaviti, zbirka tekstova objavljenih između 2013. i 2016. uglavnom na dva foruma: na *t-portal*u, u vrijeme kada ga je uređivala Alemka Lisinski, sjajna urednica i još bolja prijateljica, te u mjesečniku *Forbes*, pod uredničkim štapićem kolege i prijatelja Viktora Vresnika. Bez njihove blagonaklonosti i prijateljske suradnje ovdje iznova raspoređene misli ostale bi slobodno lebdjeti u zraku koji pisci katkada pompozno zovu »trećim svijetom«, svijetom »pukih« ideja. (A ideje su, kao što znamo, danas vrlo jeftine.) Povodi za njihovo izricanje bili su vrlo aktualni, i u vrijeme prvog objavljivanja te su se ideje katkada pretvarale u »materijalnu silu«: na njih su čitatelji i poznanici nerijetko burno reagirali. Urednički zadatak sređivanja tih misli predstavljao je mnogo teži problem od samoga pisanja i trajao je gotovo dvije godine. (Proces tog komponiranja uvijek je poseban problem: za riječi i misli još češće vrijedi: tu-bi-tu-ne-bi.) Naposljetku sam odlučio jednostavno poslušati Erazmovu poslovicu *Ad Finem ubi perveneris, ne velis reverti*: »Kada si gotovo završio posao na kojem si radio, nemoj ga zbog brige ili nedosljednosti ostaviti nedovršenim, već ga dovrši do kraja; u suprotnom će vrijeme, uloženi trud i materijalni trošak biti izgubljeni, a i ti ćeš izgubiti svoj karakter.« Ali da nije bilo izvrsne, marljive i uporne urednice Mirjane Paić-Jurinić, ovaj bi rukopis vrlo vjerojatno ostao upravo to — samo rukopis (OK: strojopis). Rukopis je pročitala i moja supruga (s golemim uredničkim iskustvom) Rajka Rusan. (*Amicorum communia omnia*, kaže Erazmo.) Svima najsrdačnije zahvaljujem! Greške su naravno samo moje.

Na velikom trudu i lijepom dizajnu knjige zahvaljujem Zlatku Rebernjaku. *Igra života* s naslovnice te igraće karte bili su mi dragi suveniri iz kolonijanog Williamsburga. Sjajno su se uklopile u glavnu misao-vodilju knjige: kao podsjetnik na pionirsku filozofiju prvih Amerikanaca, koji su puritanizmu unatoč očito pronalazili specifičan *modus vivendi* zabave i ozbiljnih pouka, koji po svemu sudeći ima smisla kopirati.

U više navrata tekstove sam sređivao metodom »dekontekstualizacije«, unatoč savjetima urednika pametnijih od mene. Uglavnom sam brisao podatke o povodima za pisanje tekstova, izvore i datume početnog objavljivanja, ali mogao bih se pozvati na Svevišnjega kao svjedoka da sam zbog toga samome sebi stvarao mnogo više problema negoli je bilo po-

trebno. I u tom »brisanju« vrlo vjerojatno nisam uspio. Netko će i s pravom pitati: »A zašto si to radio?« Sljedeći put, ako ga bude, poslušat ću pametnije od sebe. Paradoks takvog postupka bio je da su upravo »znanstveniji« tekstovi, tekstovi mnogo manje vezani za ovu našu svakodnevicu, tekstovi u kojima su se koristile grafike i statistike, bili izbačeni — prvi! Ovaj put postupak »brisanja konteksta« trebao je pokazati kako nas svakodnevica može poučiti onome što »narod«, u obliku Erazmovih i inih poslovice, ili u obliku »cjedevina«, kako je nekoć govorila netom preminula profesorica Jadranka Damjanov, ionako već dugo zna. Samo što je sve te obične »mudrosti« taj isti narod u međuvremenu — zaboravio.

Na zanimljivim, sjajnim komentarima posebno zahvaljujem recenzentima prof. Maji Vehovec s Ekonomskog instituta u Zagrebu, prof. Jasminki Lažnjak s Filozofskog fakulteta u Zagrebu, prof. Nenadu Zakošek u Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu i docentu Vuku Vukoviću sa Zagrebačke škole ekonomije i menadžmenta (trenutačno u Oxfordu). Ti su mi komentari iznimno dragi jer su ih napisali ekonomisti i politolozi, stručnjaci s područja koja u znanstvenom smislu nisu »moja«. A još su mi draži zbog toga što pokazuju da je interdisciplinarnost, naime danas zaboravljena praksa čitanja članaka iz područja koja nisu »vaša«, moguća i potrebna. Ponosan sam što su se upravo oni prihvatili tog posla!

Povod i podrijetlo nekih tekstova čak je i autoru teško utvrditi, premda nije riječ o tekstovima iz prastarih vremena. Pronalaženje tih izvora bio bi dodatan problem. Što mnogo govori o našem vremenu, ili možda više o meni — naime koliko osobno, zaognut »kontekstom našeg vremena«, malo cijenim »ideje«. Nekim se tekstovima ipak može ući u trag. Na njihovom objavljivanju zahvaljujem urednicima Denisu Kuljišu, Borisu Vlašiću, Ivici Buljanu, Željku Ivankoviću i Vedranu Obućini.

O tekstovima se katkada burno raspravljalo. Neki su imali velikog odjeka u javnosti. Zahvaljujem svim poznatim, i još više — nepoznatim čitateljima koji su ih hvalili i širili internetom. O brojnim tezama i tekstovima raspravljao sam *on line* i *off line* s kolegama Velimirom Šonjom, Nenadom Bakićem, Davorom Huićem, Jasminom Kuzmanović, Predragom Bejakovićem, Katarinom Ott i Hrvojem Glavačem... Nisam zaboravio da su neke izložene ideje — upravo njihove! Hvala im na prijateljstvu.

Zahvaljujem svima koji su moj rukopis odlučili financijski poduprijeti. Tih je izvora bilo više i moj višestruki izdavač, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, posebne zahvale tim institucijama objavljuje u impresumu. Kako će moji prijatelji liberalne orijentacije vjerojatno prigovoriti činjenici da se projekt sufinancirao javnim novcem, meni preostaje samorazumljiva građanska dužnost da zbog toga zahvalim čitavoj hrvatskoj javnosti — a posebno poreznim obveznicima, koji činjenice da su financirali projekt vjerojatno nisu svjesni. Da olakšam svoju liberalnu savjest (i molim da se ova rečenica ne čita kao implicitna optužba) moram indiskretno dodati

kako u tom izdavačkom projektu meni kao autoru nije pripao nikakav honorar. U tome vidim neku »višu pravdu«, svojevrsno »zatvaranje« idejno-financijskog kruga u kojem javnost i njezine potrebe »progovaraju« kroz autorove misli. (Šala mala, za heideggerovski nastrojene!) *Cor ne edito*, poslušao sam još jednom Erazma: »Nemoj da briga svlada tvoje srce jer ćeš njome odbaciti sve blagodati koje uživaš, a s njima i vlastiti život.«